

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Voortgezet Onderwijs
IPC 2650

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Datum 5 november 2014

Betreft Antwoorden op schriftelijke vragen van de leden Van Dijk en Siderius
(beiden SP) over schoolkosten

Onze referentie
684581

Uw brief van
15 oktober 2014

Uw referentie
2014Z18165

Bijlagen
1

Hierbij zend ik u de antwoorden op de vragen van de leden van Van Dijk en Siderius (beiden SP) over scholen die ouders verplichten tot aanschaf van een tablet. De vragen zijn mij toegezonden op 15 oktober 2014 met kenmerk 2014Z18165.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Sander Dekker

2014Z18165

Onze referentie
684581

Vragen van de leden Jasper van Dijk en Siderius (beiden SP) aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over scholen die ouders verplichten tot aanschaf van een iPad (ingezonden 15 oktober 2014)

1

Hoe beoordeelt u de meldingen van ouders in de uitzending van Kassa, die stellen dat zij door de school worden verplicht om een iPad aan te schaffen voor hun kinderen, waardoor zij kosten hebben oplopend tot wel 1000 euro?¹

Ik heb in het programma Kassa toegelicht dat scholen ouders niet mogen verplichten om een tablet of laptop aan te schaffen, maar ouders wel om een vrijwillige bijdrage mogen vragen. Ook bijdragen voor bijvoorbeeld excursies, schoolkampen of kerstvieringen mogen niet verplichtend zijn voor ouders. Wanneer ouders deze bijdrage niet kunnen of willen betalen, moet de school zorgen voor een kosteloos alternatief. Daarnaast kunnen ouders de klachtenprocedure van de school volgen of hun rechten via de medezeggenschapsraad laten gelden indien de besteding en de hoogte van de ouderbijdrage volgens hen niet passend zijn. Tenslotte kunnen ouders zondig een signaal geven aan de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) als de school zich niet houdt aan de 'vrijwilligheid' van de bijdrage.

2

Deelt u de mening dat als scholen iPads gebruiken tijdens de les, deze ook door de school voor alle leerlingen aangeschaft moeten worden?

Nee, dat hoeft niet. Wel ben ik van mening dat als een school besluit om tablets of laptops te gebruiken tijdens de les, scholen het zo moeten organiseren dat alle leerlingen mee kunnen doen. Dit kan op verschillende manieren, bijvoorbeeld door de tablets (deels) te betalen uit de eigen middelen, of door te zorgen dat er tablets in de klas beschikbaar zijn, of door ouders een vrijwillige bijdrage voor de tablet te vragen, of een vrijwillige huurkoopregeling aan te bieden en daarbij al dan niet een regeling te treffen die het ook voor minder draagkrachtige ouders mogelijk maakt deel te nemen aan het onderwijs. Een school is daar vrij in.

3

Deelt u de mening dat het schrijnend is dat kinderen zonder iPad een computer in de klas mogen gebruiken en vervolgens gepest worden omdat hun ouders de iPad niet kunnen betalen?

Het is altijd onacceptabel als kinderen gepest worden, ongeacht de reden. Het al dan niet hebben van een tablet mag geen aanleiding zijn tot uitsluiting en pesten. Scholen hebben hierin een verantwoordelijkheid en moeten deze goed vormgeven.

¹ Uitzending Kassa, Vara, zaterdag 27 september, "Staatssecretaris Dekker: geen gedwongen ouderbijdrage of iPads"

4

Vindt u het pedagogisch en didactisch verantwoord om leerlingen van minder vermogende ouders op scholen die schoolboeken vaak of enkel digitaal aanbieden, een alternatief te bieden zoals een computer, een leen-iPad of mogelijk schoolboeken? Beoordeelt u deze alternatieven als 'volwaardig'?

Onze referentie
684581

Zie mijn antwoord op vraag 2.

5

Wat is uw definitie van een 'informatiedrager'? Kunt u van respectievelijk de iPad, een schoolboek, onderwijs-apps en educatieve software aangeven of het informatiedragers zijn of niet? Kunt u per onderdeel uw antwoord toelichten en wat daarvan de consequentie is?

De definitie van informatiedrager is een medium waarop informatie digitaal kan worden opgeslagen en/of overgedragen. Tablets of laptops zijn informatiedragers. Als ik het heb over een schoolboek, onderwijs-apps en educatieve software heb ik het over lesmateriaal. Onder lesmateriaal wordt verstaan (artikel 6e lid 2 WVO): lesmateriaal dat naar vorm en inhoud is gericht op informatieoverdracht in onderwijssituaties en waarvan het gebruik binnen het onderwijsaanbod door het bevoegd gezag specifiek voor het desbetreffende leerjaar is voorgeschreven.

Consequentie van deze definitiebepalingen is dat lesmaterialen, zoals schoolboeken, onderwijsapps en educatieve software(licenties) die door de schoolleiding voor één specifiek leerjaar worden voorgeschreven voor rekening komen van de school en dus gratis verstrekt moeten worden aan leerlingen.

6

Wilt u een helder en eenduidig antwoord geven op de vraag of alles wat op school een verplicht programmaonderdeel is, door de school moet worden verschaft? Hebben de scholen voldoende financiële middelen om aan deze verplichting te voldoen?

Alle scholen ontvangen de bekostiging in een zogenaamde lumpsum. Dit is één budget voor materiële en personele kosten, waarbij het aan de schoolleiding is om te bepalen hoe zij dat binnen de wettelijke kaders besteedt. Hoe hoog de lumpsum is, hangt grotendeels af van het leerlingenbestand van een onderwijsinstelling (aantal leerlingen, leerjaren en onderwijssoort). In het voortgezet onderwijs ontvangt een school per leerling gemiddeld €7.900. Ook de bekostiging van het lesmateriaal voor een specifiek leerjaar is onderdeel van deze lumpsum.

Niet alles wat op school gebruikt wordt voor deelname aan een verplicht programmaonderdeel moet door de school worden verschaft. Voorbeelden hiervan zijn sportkleding voor de gym, een atlas voor aardrijkskunde of woordenboeken voor de taallessen. De bekostiging aan scholen is niet bedoeld voor deze zaken. De gedachte hierachter is dat het gaat om materiaal dat persoonsgebonden is, langer dan een jaar meegaat, door meer gezinsleden kan worden gebruikt en/of eigendom wordt van de leerling. In de brochure 'Schoolkosten en onderwijstijd' wordt toegelicht hoe hiermee om te gaan.

7

Onze referentie
684581

Wat bedoelde u met uw opmerking tijdens de uitzending dat er 'ook scholen zijn, die zeggen: dat hebben we democratisch besloten in een MR: dan is er ook een consequentie dat uw kind niet meekan'? Betrof het hier verplichte of niet-verplichte schoolactiviteiten? Deelt u de mening dat het zeer pijnlijk is als kinderen van activiteiten worden uitgesloten, ongeacht of deze activiteiten verplicht zijn of niet?

Ik doelde hier op de niet-verplichte schoolactiviteiten, zoals excursies of kerstvieringen. Met deze opmerking bedoelde ik dat de oudergeleding van de medezeggenschapraad instemmingsrecht heeft bij de vaststelling van de hoogte en de bestemming van de vrijwillige ouderbijdrage. Als de oudergeleding van de medezeggenschap heeft ingestemd met de vrijwillige ouderbijdrage, dient de schoolleiding de ouders hierover te informeren, overigens ook dat deze bijdrage vrijwillig is. De beslissing van een individuele ouder om al dan niet te betalen, kan als consequentie hebben dat een leerling niet mee kan doen aan de betreffende niet-verplichte activiteit. De school moet dan voorzien in een kosteloos alternatief.

8

Welke stappen heeft u inmiddels ondernomen om uw belofte tijdens de uitzending van Kassa waar te maken om 'te kijken' naar scholen, die stellen dat de aanschaf van iPads niet vrijwillig is? Om hoeveel scholen gaat het volgens u? Is de inspectie al in contact getreden met die scholen, zoals u tijdens de uitzending van Kassa beloofde?

Ik heb de inspectie gevraagd of zij signalen hebben ontvangen over scholen waar vragen zijn gerezen over de ouderbijdrage en schoolkosten voor ouders. Zij geeft aan dat het aantal meldingen de afgelopen periode ongeveer gelijk is gebleven. In schooljaar 2012/13 waren er 95 meldingen en in schooljaar 2013/14 waren dat er 97. Bij uitvoering van de kwaliteitsonderzoeken die de inspectie in het schooljaar 2013/2014 heeft uitgevoerd, bleek dat bij 17 van deze scholen de vrijwilligheid in de schoolgids niet (volledig) is vermeld. Deze scholen hebben de opdracht gekregen dit te herstellen. De inspectie ziet er op toe dat dit ook daadwerkelijk gebeurt.

Verder heb ik op 14 oktober jl. de brochure 'Schoolkosten en onderwijstijd' nogmaals onder de aandacht gebracht van een grote groep betrokkenen (schoolleiders, bestuurders) via de VO-nieuwsbrief. In deze brochure wordt toegelicht hoe het precies zit met de schoolkosten en vrijwillige ouderbijdrage.

Tot slot spreek ik binnenkort met de Landelijke Ouderraad onder meer over hun rol ten aanzien van voorlichting over schoolkosten richting ouders.

9

Wat is exact het onderscheid tussen de termen 'gratis' onderwijs (waarvan u bij Kassa zei: 'Gratis bestaat niet, daar verzet ik me tegen') en 'kosteloos' onderwijs (waarvan u zei dat 'we kosteloos onderwijs hebben in Nederland')?

De overheid vindt het belangrijk dat kinderen goed opgeleid worden en neemt daarom de meeste kosten voor haar rekening. Goed onderwijs kost geld. In die context is onderwijs dus niet 'gratis'.

10

Kunt u uitleggen waarom u een verschil maakt tussen de begrippen 'gratis' en 'kosteloos', waar de Dikke Van Dale Online bij kosteloos als betekenis geeft 'gratis' en bij gratis als betekenis geeft 'voor niets; kosteloos'? ²

Zie mijn antwoord op vraag 9.

11

Wat is volgens u de betekenis van 'om niet'?

'Om niet' is een juridische term waarmee wordt aangegeven dat iets gebeurt zonder dat daar een tegenprestatie tegenover staat.

12

Kunt u aangeven wat de ouders van schoolgaande kinderen concreet merken in de kosten van het door u gemaakte onderscheid tussen 'gratis' en 'kosteloos'?

Zie mijn antwoord op vraag 6.

13

Bent u bereid om nog in 2014 uw interpretatie van het onderscheid tussen 'gratis' en 'kosteloos' voor te leggen aan een gezaghebbend taalinstituut (zoals de Nederlandse Taalunie), om duidelijkheid te creëren of u óf de Dikke Van Dale Online het bij het juiste eind heeft? Kunt u uw antwoord toelichten?

Neen. De bedoeling van dit onderscheid is volstrekt helder.

14

Bent u bereid om - als dit instituut aangeeft dat onderscheid tussen deze twee begrippen niet of moeilijk kan worden gemaakt - dit te erkennen en dat onderscheid nooit meer te maken?

Neen, zie mijn antwoord op vraag 13.

15

Deelt u de mening dat de iPad voor bepaalde scholen essentieel is geworden voor het onderwijs op die scholen? Zo ja, deelt u de mening dat een iPad niet uit de vrijwillige ouderbijdrage gefinancierd dient te worden? Zo nee, hoe rijmt u dit met uw antwoord op vraag 3 van eerdere vragen?³

Zie mijn antwoord op vraag 2.

² <http://www.vandale.nl/opzoeken?pattern=kosteloos&lang=nn>
<http://www.vandale.nl/opzoeken?pattern=gratis&lang=nn>

³ Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2013-2014, nr. 771

16

Onze referentie
684581

Hoe beoordeelt u het bericht op Geen Stijl,⁴ dat onder O4NT niet alleen het schoolbestuur van de Steve Jobs scholen huist, maar ook enkele BV's schuilgaan, waarbij de directeur van een Steve Jobsschool ook directeur is van één van die BV's? Deelt u de mening van de schrijver dat het 'ontzettend lastig wordt om subsidiegelden en commerciële initiatieven te blijven scheiden?' Kunt u uw antwoord toelichten?

Het investeren van onderwijsmiddelen in commerciële initiatieven is onrechtmatig. Elk schoolbestuur dient verantwoording af te leggen over de besteding van de ontvangen rijksbijdrage. Schoolbesturen leggen verantwoording af over hun financiële handelingen met het publiceren van het jaarverslag en de jaarrekening inclusief een accountantsverklaring. De accountant van het bestuur moet bij zijn controle de aanwijzingen van het jaarlijkse onderwijscontroleprotocol volgen. De accountant stelt onder andere vast dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid.

4

http://www.geenstijl.nl/mt/archieven/2014/10/maurice_de_ipad_teveel_moment_u.html